

28.09.2018

Pensjon fra første krone

Endringene i representantforslaget, Dokument 8:218 S (2017-2018), vil forbedre opptjeningsreglene for innskuddspensjon i privat sektor og sikre at pensjon opptjenes fra første krone, slik som for opptjening av alderspensjon i modernisert folketrygd.

Forslaget innebærer at det:

1. Innføres individuell pensjonskonto
2. Fremmes en lovendring som sikrer at:
 - Pensjonsopptjening starter fra første krone man får i lønn.
 - Det gis medlemskap i pensjonsordningen ved lavere stillingsandel enn 20 prosent.
 - Det gis medlemskap i pensjonsordningen for arbeidstakere under 20 år.
 - Arbeidstakeren gis pensjonsopptjening ved fratreden for arbeidsforhold som varer kortere enn 12 måneder.

Pensjonsopptjening

Med de nye reglene for opptjening av alderspensjon fra folketrygden starter pensjonsopptjeningen fra første krone i lønnsinntekt fra fylte 13 år. Ved å innføre dette for privat tjenestepensjon oppnås en harmonisering av regelverket.

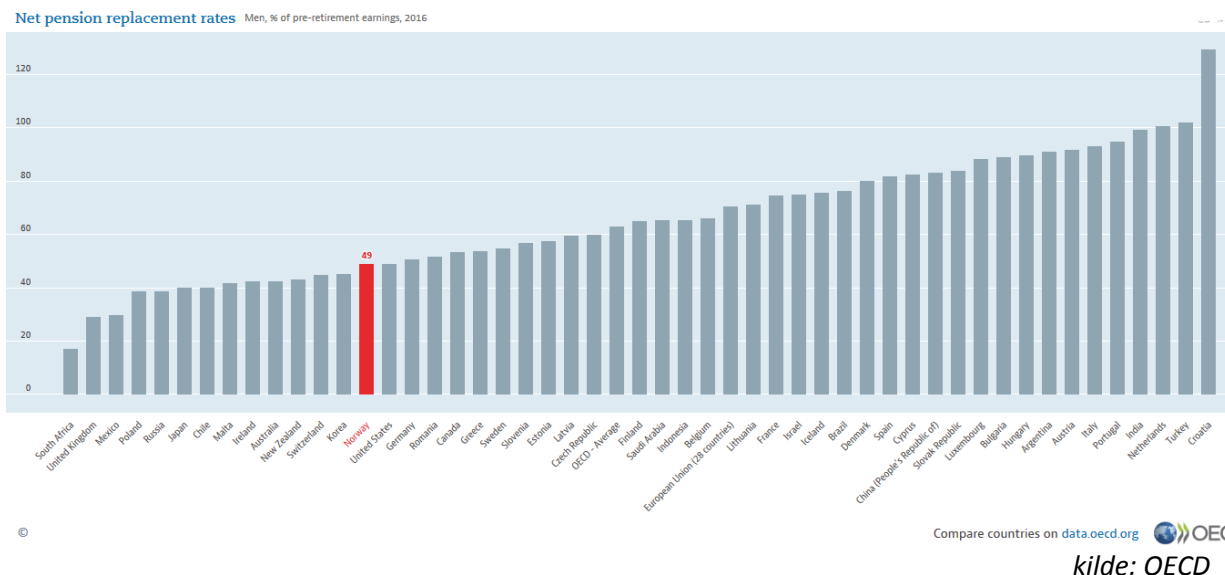
Minstekravet til innskuddspensjon følger av lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP-loven). Bedrifter omfattet av loven skal sette av et innskudd tilsvarende minst 2 prosent av lønnen til de ansatte, mellom 1 og 12 G. (1 G = 96 883 kroner per 1.5.2018).

I OECD-rapporten «Pensions at a Glance 2017» utføres en sammenligning av medlemslandenes pensjonsnivåer. Når vi kun ser på de obligatoriske ordningene, som for Norges del er alderspensjon fra folketrygden, og innskuddspensjon med 2 prosent av lønn over 1 G, så scorer Norge dårlig. Nettokompensasjonsgraden, det vil si pensjonsnivået etter skatt målt som andel av tidligere lønn, beregnes av OECD til 48,8 prosent i Norge. Dette er betydelig lavere enn snittet i OECD som er på 62,9 prosent (se figur 1 nedenfor).

Årsaken til at Norge kommer så dårlig ut er fordi den obligatoriske tjenestepensjonsordningen med kun 2 prosent sparing av lønn over 1 G er svært svak.

Figur 1: Netto kompensasjonsgrad (pensjon i prosent av tidligere lønnsnivå, etter skatt)

Innføring av individuell pensjonskonto

Pensjonistforbundet har 20.02.2018 levert skriftlig høringsvar om «egen pensjonskonto og 12-månedersregelen», og viser til dette høringsvaret når det gjelder forslaget om individuell pensjonskonto. Oppsummeringen av det skriftlige høringsvaret er at, «Pensjonistforbundet er positive til en pensjonskonto som automatisk slår sammen hvert enkelt pensjonskapitalbevis, og dermed kan redusere kostnader. Andre tiltak som kan gi mer pensjon for pengene bør også vurderes. Forvaltning av pensjon bør fortrinnsvis skje i indeksfond med lave gebyrer. Standardporteføljenes kostnader og planer for nedtrapping av aksjeandeler med alder bør granskes nærmere, for her er det store forskjeller blant de ulike pensjonsleverandørenes praksis. 12-månedersregelen i innskuddspensjonsloven bør fjernes.»

Pensjon fra første krone

Forslaget om pensjon fra første krone handler om fire ulike forslag:

1. Pensjonsopptjening i innskuddsordning fra 0 G, og ikke fra 1 G som i dag.
2. I innskuddspensjonsloven står det i dag at det kun skal utstedes pensjonskapitalbevis dersom arbeidstaker har vært medlem i 12 måneder eller mer i pensjonsordningen. Dette foreslås endret slik at man får pensjonsopptjening også i tilfeller hvor man har vært ansatt i en periode kortere enn 12 måneder.
3. Medlemskap i pensjonsordning også for lavere stillingsandeler enn 20 prosent.
4. Pensjonsopptjening også for de under 20 år.

Pensjonsopptjening fra 0 G for alle

Pensjonistforbundet støtter forslaget om å lovfeste at pensjonsopptjeningen skal starte fra 0 G. Det er et viktig tiltak som vil bety mest for de som har de svakeste tjenestepensjonsordningene i dag.

Det er i hovedsak yrkene med høyest lønninger som har de beste tjenestepensjonsordningene. I lavtlønnsyrker, som for eksempel, varehandel, hotell-, restaurant-, og serveringsbransjen er det obligatoriske minimumsnivået i innskuddspensjonsloven regelen snarere enn unntaket. En lovfesting av pensjonsopptjening fra 0 G vil relativt sett øke pensjonssparingen mest for personer med lav lønn, siden 1 G utgjør en større andel av årslønnen for disse gruppene. Med et lavt lønnsnivå er det også færre som har mulighet til å sette av penger til eventuell egen pensjonssparing.

Tall fra Finans Norge viser at om lag 1 357 000 personer hadde innskuddspensjon ved utgangen av 2017. Blant disse hadde 40,1 prosent, eller omtrent 547 000 personer 2 % pensjonsopptjening av lønn som overstiger 1 G, opptil 7,1 G.

Tabell 1 – Andel med innskudd fra 1 G og 0 G.

Innskudd for lønn over 1 G

Sparesats	2 % av lønn	2-5 % av lønn	5 % av lønn	5-7 % av lønn	7 % av lønn
Andel	40,3 %	16,8 %	10,4 %	5,9 %	1,0 %
Antall personer	546 871	227 976	141 128	80 063	13 570
Andel med sparing fra 1 G	95,7 %	72,4 %	63,4 %	55,7 %	13,0 %

Innskudd for lønn fra 0 G (første krone)

Sparesats	2 % av lønn	2-5 % av lønn	5 % av lønn	5-7 % av lønn	7 % av lønn
Andel	1,8 %	6,4 %	6,0 %	4,7 %	6,7 %
Antall personer	24 426	86 848	81 420	63 779	90 919
Andel med sparing fra 0 G	4,3 %	27,6 %	36,6 %	44,3 %	87,0 %

(Totalt antall: 1 357 000 personer) Kilde: Finans Norge

Som vi ser av tabellen er andelen med sparing fra første krone økende med hvor høy sparesats innskuddsordningen har. Blant arbeidstakere med høyest sparesats, 7 prosent, har hele 87 prosent også opptjening fra 0 G. Til sammenligning ser vi at blant de med lavest sparesats, 2 prosent, har kun 4,3 prosent av arbeidstakerne opptjening fra 0 G. Alle foretakene har anledning innenfor loven om innskuddspensjon til å starte pensjonsopptjeningen fra 0 G. Til tross for denne muligheten har om lag 1 million arbeidstakere med innskuddspensjon kun opptjening fra 1 G. En lovfesting av pensjon fra 0 G vil altså styrke pensjonsopptjeningen for én million arbeidstakere, og vil først og fremst bidra til å øke pensjonssparingen for arbeidstakere med lave innskuddssatser.

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

Pensjonsopptjening ved ansettelse kortere enn 12 måneder

Det er ikke rimelig at man skal miste sin oppsparte pensjon dersom man slutter i et arbeidsforhold innen det har gått 12 måneder. Noen arbeidstakere jobber flere år til sammen hos ulike arbeidsgivere eller vikarbyråer, men på kontrakter som varer kortere enn 12 måneder av gangen, og taper dermed flere år med pensjonsopptjening. Slike uheldige effekter vil forsvinne ved den foreslåtte lovendringen.

Pensjonsopptjeningen er en del av kompensasjonen for arbeidet som er utført, og arbeidstakeren bør dermed beholde disse pengene som sin pensjonssparing. Slik regelverket er i dag vil arbeidsgivere som tilbyr kortere kontrakter enn 12 måneder belønnes med reduserte kostnader, noe som kan gi uhensiktsmessige insentiver. Tidligere har et av argumentene for 12-månedersregelen vært at pensjonsopptjening ved ansettelse kortere enn 12 måneder vil innebære mange små pensjonskapitalbevis som vil spises opp av pensjonsleverandørenes administrasjonskostnader. Kostnadene ved å administrere pensjonskapitalbevis er imidlertid blitt redusert over tid og enkelte pensjonsleverandører krever i dag ikke administrasjonsgebyr i det hele tatt. Flere pensjonskapitalbevis kan også slås sammen for å få høyere samlet kapital, og dermed redusere eventuelle administrasjonsgebyr.

Dagens regel kan også ha innlåsingeffekter som hindrer arbeidstakerens mobilitet i arbeidslivet. Det betyr at enkelte arbeidstakere av økonomiske grunner blir på arbeidsplassen lenger enn ønskelig for å unngå å miste pensjonsmidlene under opptjening.

Pensjonsopptjening ved stillingsandeler under 20 prosent

I dagens lovverk får man heller ikke pensjonsopptjening for stillinger lavere enn 20 prosent. Dette strider også imot hensynet til at pensjonsopptjening er en del av den samlede kompensasjonen for arbeidet som utføres. Dagens regelverk kan medføre at enkelte arbeidsgivere ønsker å tilby lavere stillingsandeler for å unngå pensjonskostnader. Konsekvensen blir mindre pensjonsopptjening for arbeidstakere som rammes av dette.

Opptjening for arbeidstakere under 20 år

I rapporten om «Egen pensjonskonto og andre tilpasninger i privat tjenestepensjon» fra desember 2016, påpekes det at pensjonsopptjeningen i ny folketrygd starter allerede fra fylte 13 år. Det vil derfor være en harmonisering med reglene i folketrygden dersom også privat tjenestepensjon skal kunne opptjenes fra fylte 13 år. Det er mange som jobber deltid ved siden av skole eller utdanning som ikke har fylt 20 år, og som dermed ikke tjener opp pensjonsrettigheter. Det vil også gjelde de som har arbeid som sin hovedvirksomhet også før de fyller 20 år. Det er urimelig med unntak fra lovverket for enkelte aldersgrupper. Er man gammel nok til å arbeide, er man også gammel nok til å kunne opptjene pensjon. Det kan antagelig ha en positiv både motiverings- og læringseffekt for yngre ansatte dersom de starter pensjonssparingen i ung alder.

Oppsummering og anbefaling

De foreslåtte endringene vil innebære en forbedring av dagens pensjonssystem. Det er et rimelig prinsipp at loven sikrer at arbeidstakeren skal få beholde pensjonsopptjeningen basert på arbeidet som er utført. Argumentene som ligger til grunn for dagens regelverk er utdaterte, og rammer uheldig. Administrasjonskostnadene ved mindre pensjonskapitalbevis er lavere enn tidligere, og blant enkelte pensjonsleverandører er de 0 kroner.

De foreslåtte endringene vil styrke pensjonsopptjeningen for de berørte arbeidstakerne, og bedre økonomien blant fremtidige pensjonister. Dette vil på lang sikt bidra til å redusere antallet pensjonister som lever under fattigdomsgrensen, noe Pensjonistforbundet støtter. Det er imidlertid viktig å være klar over at selv om disse endringene innføres så betyr ikke det at alle har god pensjon i fremtiden. For det første er pensjonssparing en svært langsiktig affære, og endringer i dag vil først ha full effekt mange tiår frem i tid. Selv med en innføring av endringene vil det fremdeles være svært store forskjeller i pensjonssparingen blant arbeidstakere med innskuddspensjon. Differansen mellom det obligatoriske minimumsnivået, og det tillatte maksimumsnivået er mangedobbelt. I dag vil en person med lønn på 500 000 kroner, pensjonsopptjening fra første krone, og 7 prosent innskudd opptil 7,1 G, få en årlig pensjonssparing som tilsvarer om lag det 4,5 ansatte med samme lønn og minimumsordningen mottar. Ved å lovfeste at pensjonsopptjeningen skal starte fra 0 G vil forskjellen reduseres fra å tilsvare 4,5 ansatte til 3,5. Det vil altså fremdeles være store forskjeller mellom arbeidstakere, først og fremst på grunn av forskjeller i innskuddssatsene. Inkluderer vi forskjellene mellom de som vil motta AFP og de som ikke vil gjøre det, vil forskjellene være ytterligere forsterket. Pensjonistforbundet mener at å lovfeste pensjonsopptjening fra 0 G er et viktig skritt i riktig retning. Endringsforslagene er utjevne, de er rimelige, de reduserer uønskede innlåsingseffekter og hindrer useriøse arbeidsgivere i å tilby korte kontrakter eller lave stillingsandeler. Forslaget om pensjon fra første krone styrker pensjonsopptjeningen for svært mange ansatte, og aller mest målt som andel av lønn for de med lavest lønninger.

Vennlig hilsen
For Pensjonistforbundet

Harald Olimb Norman
Generalsekretær